

SÍ AL CAMP DE TARRAGONA

TONI FULLAT BALDRICH

f
—
28



És ben cert que per a un jove de Reus com ara jo mateix, la realitat del Camp es manifesta d'una manera natural. Ho vius anant a Tarragona a estudiar, a la platja, de marxa o per aclarir algun paper oficial; veient castells a Valls; fent una copa a Salou o a la Pineda; fent una caminada per les muntanyes de Prades i el Montsant; a través dels mitjans d'informació o seguint un equip

esportiu que militi en categories territorials. Intueixes, així, la regió del Camp com un camí amb vocació de futur.

Un camí necessari perquè per damunt de velles rivalitats, entre Reus i Tarragona o entre d'altres municipis veïns -perquè al Camp tots els pobles i totes les ciutats ens sentim capital-, el que hi podem guanyar és molt més que el que hi podem perdre; necessari per recuperar la identitat, perquè fins a quin punt ens podem preguntar si la manca de sentiment i consciència d'unitat territorial al Camp, no va ser un element de feblesa i causa determinant per a la instal·lació aquí de la meitat de les centrals nuclears del Principat de Catalunya, la indústria química i els molins de vent?; necessari per definir i gestionar el territori, des d'una visió de conjunt. Un camí necessari per establir relacions de complementarietat i cooperació entre els diferents ajuntaments.

Un camí i un projecte de futur també arrelat al territori i a la història. A ningú se li pot escapar que la regió del Camp compta amb un passat que ens parla de senyes d'identitat comunes. Una realitat geogràfica natural sobre un territori de mar, plana i muntanya clarament definida.

En tens prou pujant a gaudir de les vistes que es contemplen des de dalt de tot del campanar de Reus per identificar-ne els seus límits. A llevant, el mar Mediterrani. Al nord, des dels turons i contraforts de la serra d'Albinyana que ens separen de la plana del Penedès a tocar mar, una fila de serres en direcció a l'interior ens van marcant els límits. La serra del Montmell, la serra d'Ancosa i la Serra de Brufaganya ens porten fins a Santa Coloma de Queralt, a la Baixa Segarra i a la Conca de Barberà. Des d'allí i resseguint el contorn natural de les muntanyes que defineixen la conca, ens dirigim direcció sud-oest a uns quaranta quilòmetres per l'interior en paral·lel a la costa, passant per la serra del Tallat, la serra de Vilobí i la serra de la Llena, cap a les muntanyes de Prades i del Montsant. D'allí, i en direcció cap al sud, resseguim l'antiga baronia d'Entença per les muntanyes que ens porten altre cop al mar, cap a l'extrem sud del Camp de Tarragona, al mateix lloc on la serralada prelitoral catalana s'aboca al mar, just allí, al coll de Balaguer i al Torn, frontera de fronteres que separava ja en temps dels ibèrics la tribu dels cossetans, establerts al Camp i els ilerconvans de l'Ebre, frontera entre el català oriental i l'occidental, i entre el Baix Camp i les Terres de l'Ebre, just allí acaba el Camp. Un territori clarament definit,

bloc dialectal oriental, però amb una gran quantitat de lèxic de l'occidental; paraules com "moixó", "camí" (vegada), "dijuni" (vigília), en són un exemple. Una altra característica és la distinció entre "v" i "b", tot i la clara regressió en el seu ús, un ús molt localitzat al voltant del riu Francolí i que es dóna sobretot, entre persones grans. L'ús dels demostratius "aquet" i "aqueta", els pronoms personals "naltros" i "valtros" o la utilització del "deix" (deixa) en són altres característiques importants.

La història també ens deixa constància que propis i estranys veien el Camp de Tarragona com una unitat. Així ho deixaren escrit els geògrafs grecs quan a partir del segle quart abans de la nostra era definien el Camp i els seus habitants, els cossetans, com un poble distint als seus veïns.

L'església catòlica des dels seus orígens més llunyans també així ho constata, així ho definien i ho defineixen les fronteres del bisbat de Tarragona. Un bisbat, que tot i incloure el Baix Penedès i algun poble de les Garrigues i l'Urgell, té com àmbit geogràfic la regió natural del Camp.



amb una personalitat pròpia, amb uns trets culturals propis.

Pel que fa a la parla, al català del Camp -i aquí hem d'excloure el Priorat-, lingüistes com P. Barnils o Badia i Margarit, l'han tingut en compte com a entitat dialectal pròpia, com a subdialecte específic del català oriental. En canvi, ni Moll ni la *Gran Enciclopèdia Catalana* l'han tingut en compte.

La nostra parla, al igual que la nostra regió presenten característiques pròpies de terra de frontera. Dins del

Un altre bon exemple que ens ensenya la història és la Comuna del Camp, una institució supralocal que es posa en marxa a partir del segle XIII i que durà quatre-cents anys, fins que el Decret de Nova Planta l'abolí el 1715. Una institució i unes maneres que són un bon aprenentatge, un bon precedent i un bon model per afrontar la nova organització de la regió. Organitzats com una confederació lliure de municipis, on fins hi tot alguns municipis havien entrat, sortit i tornat a entrar, segons les seves circumstàncies. Una institució que tenia un objectiu clar: la cooperació entre tots ells.

Un altre cas el trobem el 1600, en plena actuació de la Comuna, quan la Generalitat de Catalunya fa el seu primer mapa del Principat i l'encarrega a Joan Baptista Frins. Ell tampoc dubta en assenyalar el Camp com una unitat territorial.

Per últim, cal assenyalar que després de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya de l'any 1932, que atorga el dret a la Generalitat per definir les seves pròpies demarcacions interiors, s'encarrega la tasca al geògraf Pau Vila, que a partir de les comarques naturals definides i estudiades a finals segle XIX, les agrupa en 9 vegueries. El Camp queda partit entre dues d'aquestes noves regions; la Regió de Tarragona, la tercera; i la Regió de Reus, la quarta. Prova més aviat del pes específic i del dinamisme que tenien aquestes dues ciutats -només cal recordar que Reus era la segona ciutat del Principat en població i Tarragona la quarta-, que no pas un qüestionament d'aquesta unitat.

municipis i agents. Cal fer de la nova regió alguna cosa més que la suma de tots ells. Cal anar més lluny.

Però també ens calen maneres i propostes actuals, necessitem poder entendre cap a on va el món, l'economia, la societat; saber interpretar i aplicar a través de polítiques concretes els canvis estructurals que ens vénen a sobre; saber veure que la irrupció de les noves tecnologies de la informació estan produint una accelerada reestructuració del sistema reconfigurant la base material de la societat; saber veure que anem cap un model econòmic i social més flexible en la gestió, descentralitzat i interconnectat entre els diferents agents econòmics i socials; saber adonar-nos que hem entrat de ple a l'era de la informació i la societat xarxa.

De fet, les parts més dinàmiques i joves dels moviments socials del Camp, a poc a poc, però amb pas segur, estant començant a adequar-se a la nova situació i al nou àmbit territorial. Un bon exemple el tenim ara fa un

Situat al bell mig de l'arc mediterrani el Camp ha d'esdevenir també un motor en la construcció nacional dels Països Catalans.

Hi ha motius, doncs, per pensar que el Camp de Tarragona és una comunitat natural, una identitat primària i un marc idoni des d'on treballar el present per afrontar amb les màximes garanties els reptes de futur. Per esdevenir, en definitiva, un país. Sí, un país dels Països Catalans, amb la seva idiosincràsia i les seves característiques pròpies. Situats al bell mig, des d'una divisió nord-sud de la catalanitat, necessitem que esdevingui també un motor en el projecte de construcció nacional dels Països Catalans, saber aprofitar la nostra condició de frontera i posició geogràfica privilegiada entre els dos grans pols del fet català, per tirar ponts.

Però per fer tot això ens cal definir un projecte col·lectiu, que desperti l'interès de la societat civil i que sàpiga donar resposta als reptes que hem de resoldre si no volem perdre el tren de la competitivitat. I per fer-ho, la història i el present ens ensenyen la manera, a la manera del Camp, buscant la cooperació entre els diferents

any, quan diverses entitats i col·lectius socials del Camp es van aplegar al voltant de la Xarxa de Moviments Socials del Camp, apostant clarament per formes organitzatives més flexibles, que els permeti compartir recursos, coneixements, agenda, convocatòries... i on les noves tecnologies de la informació juguen un paper clau per cohesionar el grup. Els primers passos d'aquesta experiència ja s'han començat a fer. La convocatòria de la manifestació de l'Onze de Setembre de 2003, amb un notable èxit de participació i amb l'adhesió de més de seixanta entitats d'arreu del Camp al manifest convocant. Més recentment, la posada en marxa del portal d'Internet www.pobleviu.org que, com diu en la seva presentació virtual, «neix amb la voluntat de ser una finestra oberta a la realitat social del Camp de Tarragona; les seves lluites, les seves problemàtiques, els seus anhels». Així es marca el repte de donar la paraula, conèixer, reflexionar, respondre, intercanviar...fer poble, fer xarxa.

Els partits polítics van anant fent, al seu ritme; però a jutjar per les seves actuacions, no s'acaba de veure si el Camp és per a ells una prioritat. Com a mostra, un botó. Si ens fixem en l'organització territorial interna, les dades deixen molt que desitjar. El PSC ja té com a base d'organització territorial la regió del Camp. CDC també, ni que fos un accident forçat pels esdeveniments ocorreguts a les Terres de l'Ebre arran de la postura del govern de Jordi Pujol amb el PHN i la proposta de transvasament de l'Ebre. En plena polèmica, Convergència decideix donar rang de regió dins el partit a les Terres de l'Ebre i, de retruc, l'antiga regió provincial de Tarragona, passa a ser estrictament del Camp. ERC ha fet, precisament aquest setembre, el congrés fundacional de la nova Federació Regional del Camp de Tarragona, una nova regió que fusionarà les actuals federacions tercera i quarta. Iniciativa per Catalunya i el Partit Popular segueixen tenint, com a base territorial d'organització dins el partit, la província. Seria d'esperar que si realment hi aposten, a poc a poc, acabaran entenent que el Camp, també dins dels partits polítics, ha de ser una realitat territorial i política.

Alguns ajuntaments també innoven maneres. Creen i s'integren en xarxes territorials de proximitat, on comparteixen la gestió de serveis o iniciatives polítiques. N'hi ha diferents exemples.

Caldrà que tots hi posem de la nostra part perquè els reptes polítics que es presenten a la nova regió del Camp, es resolguin satisfactòriament. El procés de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, la nova divisió territorial catalana i com sembla també, finalment, l'esperada llei electoral catalana, hauran d'exposar una part substantiva molt important del que serà el nou ens públic territorial, hauran de definir-lo políticament i d'atribuir-li competències i recursos. I, de retruc, obriran la capsa dels trons de les administracions locals.

És ben cert que entre els diferents ens locals: ajuntaments, consells comarcals i diputacions, es produeix una superposició i un solapament de serveis que genera confusió entre la ciutadania. Una confusió que allunya la gent de les institucions públiques. I si hi afegim l'administració perifèrica de la Generalitat, la cosa encara es complica més. Necessitem que la nova



regió serveixi per fer un pas decididament endavant en la clarificació i racionalització d'administracions públiques locals, supralocals i territorials, perquè sabem segur que necessitem ajuntaments forts i administracions territorials fortes. Però necessitem també que les administracions públiques s'adeqüin a la nostra realitat política. Fer-ho, significarà un pas d'apropament important entre les institucions i la ciutadania, perquè també és ben cert que tots: moviments socials, partits polítics i institucions, tindran la necessitat de recuperar la ciutadania com a actor imprescindible per poder tirar endavant les activitats que li són pròpies.

Al Camp de Tarragona necessitem aquesta entitat política pròpia, forta i de proximitat, perquè ens doni capacitat d'autogovern; perquè ens cal gestionar el territori, planificar infraestructures tan importants com la línia del corredor del mediterrani de RENFE, el tren d'alta velocitat i la xarxa de fibra òptica. I cal fer-ho des d'aquí, amb visió de conjunt, per poder planificar amb unitat. Necessitem reequilibrar el territori i harmonitzar-lo amb l'organització territorial, perquè hem de protegir el sector primari, equiparar serveis públics i capgirar el despoblament; perquè cohesionar

infraestructures o l'abastament de mercats. Necessitem projectar l'economia, potenciar l'Aeroport de Reus i el Port de Tarragona, definir el model turístic, donar a la universitat un paper estratègic en el desenvolupament del territori, l'economia i el coneixement. I tantes i tantes coses més...

Les noves generacions, els nascuts després de la mort del dictador, no vam poder votar ni la Constitució espanyola ni l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Ara, però, el procés està obert i és important dir-hi la nostra. Per acostar des de la proximitat les institucions públiques als més joves. Perquè és important que les noves generacions ens identifiquem amb les institucions públiques del nostre país.

Caldrà fer de la nostra generació, la Generació Camp, la que sàpiga dir prou, saltar-se els vells prejudicis i tirar endavant. Cal emprendre el camí mirant el futur amb optimisme, convençuts que sí, que és el moment, que bufa el vent en la direcció adequada.

f
-
32



el territori és cohesionar la societat. Necessitem adequar les administracions públiques i les divisions administratives a la nova realitat, aplicant criteris de flexibilitat i descentralització administrativa, donar un nou impuls a les comarques i acabar definitivament amb les diputacions, ni que sigui via província única.

Ens cal tenir capacitat política per afrontar els canvis. Les dades estadístiques diuen que amb 25 anys podem doblar població i caldrà resoldre qüestions tan bàsiques com el medi ambient, el transport, la mobilitat, les

Toni Fullat Baldrich